13 Jaar., Nr. 112. --'sHERTOGENBOSCH.-- Donderdag, 23 September, 1841

NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM, QUID VETAT
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS: Voor de Stad, f 12- Franco per post, » 14-.

(*Verschijnende driemalen ter week:* Dingsdag, Donderdag *en* Zaturdag.)

ADVERTENTIEN 10 Cts. de regel, behalve 35 cent. zegel.

NEDERLAND.

De Heer Mr. LUYBEN,

Noord-Brabands waardige Vertegenwoordiger nu sedert twaalf jaren, is door Zijne Majesteit Willem II. verheven in de Ridder-orde van den Nederlandschen Leeuw. Dit blijk van 's Konings waardering der edelaardige gevoelens des geachten Volksvertegenwoordigers zal tevens de talloore hoogschatters van den waardigen Luyben, zoo in de Provincie zijner zending, als geheel het Constitutioneel denkend en handelend Nederland tot een innig genoegen verstrekken. — *Eere* den Vorst, die de reeds te lang miskende verdiens en van den rondborstigen en vurigen verdediger onzer Grondwettige Regten, eindelijk, de kroon der Ridderlijke deugd heeft toegewezen; — heil den thans ook door zijnen Koning naar waarde geschatten man, wien wij, bij blijvende zielskracht ook een lang en gelukkig staatkundig en burgerlijk leven vurig toewenschen.

— Men verzekert dat de Koning Groot Hertog van Luxemburg, Hoogst Deszelf besluit, om het traktaat met de Duitsche Tolvereeniging gesloten, *niet* te ratificeren, te Berlijn heeft doen bekend maken; alsmede dat de Baron van Zuylen van Nyevelt, dien ten gevolge, verzocht heeft ontheven te worden van de verpligting, om zich *ad interim* te belasten met de portefeuille van Buitenl. zaken, voor het Koningrijk der Nederlanden.

— Zondag avond, 19. dezer hebben de beroemde Rubini en Persiani zich te 'sHage in een groot Vocaal Concert negen maal laten hooren; — de biljetten kostten vijf Guldens het stuk.

— Men leest in den *'s Gravenhaagschen Nieuwsbode*: « Gravenhage, Maandag den 13. September. Naar wij thans uit eene zeer goed bron vernemen, zal Z. M. Koning *Willem Frederik*, Graaf *van Nassau*, eerstdaags uit Silezie, op het Loo arriveren."

— De Regering heeft thans geantwoord op de bedenkingen, in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakt, omtrent de ontwerpen der begrootingswetten van 1842 en 1843. Zij heeft daarbij beschouwd: 1o. het zamengevat cijfer der uitgaven, in vergelijking gebragt met dat van het loopend jaar en in verband met de middelen tot dekking daarvan voorgesteld, en 2o. de bijzonderheden, waartoe elk hoofdstuk op zich zelf aanleiding heeft gegeven.

Op de aanmerking, dat het ongrondwettig zou wezen, dat de begrooting niet is ingeleverd een vol jaar vóór het tijdstip waarop die in werking zou moeten worden gebragt, geeft de Regering te kennen, hoe zij zich gevleid had, dat de daarvoor bij de aanbieding der begrooting gegeven redenen, waaraan zij zich alsnog gedraagt, zouden zijn gebillijkt geworden; en zulks des te meer, daar tijdens de beraadslaging over de loopende begrooting, in de laatste dagen van het verleden jaar, zeker niemand heeft verwacht, dat de tweejarige begrooting alstoen reeds acht dagen later zou aangeboden worden, noch zulks kon verwachten, daar, gelijk men zich herinneren zal, op eene daartoe strekkende vraag, geantwoord werd, dat de tweejarige begrooting wel nog in de tegenwoordige Zitting, doch niet dan in of na Julij, zou worden ingeleverd. De Regering kan geenszins toegeven, dat deze handelwijze zelfs met de letter der Grondwet zou strijden; deze toch bepaalt, dat de begrooting voor twee jaren zal worden vastgesteld, en dat zij telkens een jaar vóór het verstrijken van dien termijn zal worden voorgedragen; en daar nu nog geene tweejarige begrooting heeft bestaan, zoo volgt hieruit, dat de bepaling, om een vol jaar vooruit de begrooting in te leveren, voor deze tweejarige begrooting naar de letter niet verpligtend is. De bedoeling dier bepaling is zeker geene andere, dan dat het onderzoek en de beraadslaging niet zóó kort voor het einde van het jaar zouden behoeven plaats te hebben, dat, bij een langer gerekt onderzoek, of bij verwerping, stilstand of belemmering in den geregelden gang des bestuurs zou ontstaan.

De tegenwoordige voordragt van begrooting strijdt niet met de letter en voldoet aan de onmiskenbare bedoeling der Grondwet. Toen de Regering ten verleden jare de eenjarige begrooting voorstelde, werd zulks ongrondwettig genoemd, en het was op aandrang der Kamer, dat, tot behoud van het grondwettig beginsel, in den considerans der begrootingswetten eene wijziging werd gebragt. De Regering oordeelt genoeg te hebben gezegd, om het verwijt van ongrondwettigheid der tegenwoordige voordragt eener tweejarige begrooting van zich af te weren. En wanneer zij al eens vermeende te kunnen en te mogen toegeven aan het verlangen, ten deze door verschillende leden geuit, dat nu voor het jaar 1842 eene éénjarige begrooting zou worden voorgedragen, en vervolgens voor de jaren 1843 en 1844 eene tweejarige, zou zulks weinig aan de bedoeling der voorstelling beantwoorden, daar die tweejarige begrooting ook al dadelijk in gereedheid zou moeten worden gebragt, om nog vóór het einde des jaars ingeleverd te worden. Men zou dus buiten de gelegenheid zijn, werkelijke verbeteringen en verligtingen daar te stellen, en alzoo in effect eene driejarige begrooting voordragen, waarvan het onvermijdelijk gevolg zou wezen, dat de verbeteringen, die de Regering zich voorstelt, in den loop van het volgende jaar voor te bereiden voor de begrooting, die met het einde daarvan, over 1844 en 1845, moet ingeleverd worden, niet zouden kunnen worden daargesteld.

Op de aanmerking, dat de voorgedragen begrooting geene blijken zou opleveren van doorgaande zucht tot bezuiniging, maar integendeel, dat er eene strekking tot verhooging in wordt waargenomen, zegt de regering, dat zij dit meent te mogen ontkennen. Op een zeer groot aantal posten zijn aanmerkelijke bezuinigingen gebragt, ofschoon inderdaad de uitgetrokken cijfers verhoogd mogen zijn, hetwelk is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de uitgaven vroeger uit verschillende fondsen werden goedgemaakt. Enkele posten zijn, dit is niet te ontkennen, verhoogd; doch de hoofden van de departementen, die zulks hebben goedgekeurd, vermeenen daartoe wèl gegronde redenen te hebben, die zij, het zij dan schriftelijk, het zij bij latere mondelinge beantwoording, zullen blootleggen.

Wat aangaat het verhoogde cijfer der gezamenlijke hoofdstukken, merkt de Regering aan, dat dit verhoogde cijfer het noodwendig gevolg is, mede van het zamentrekken der verschillende begrootingen en van het daarop brengen van zoo vele onderwerpen, als vroeger daarop niet voorkwamen. De begrooting, welke voormaals eerder te beschouwen was als slechts de uitgaven te bevatten, die door de belastingen en gewone staatsinkomsten gedekt werden, heeft thans eene andere strekking verkregen, en is meer te beschouwen als eene volledige aanwijzing van vermoedelijke ontvangsten en uitgaven. De gevolgtrekkingen en het beklag over een verhoogd cijfer, welke hieruit worden afgeleid, zouden al ligt het gevolg kunnen hebben, dat de regering van nuttige verbeteringen en inrigtingen teruggehouden wierd.

Ten aanzien van het verband tusschen de uitgaven en de middelen, om deze te dekken, is aangemerkt, dat het nog niet duurzaam is verkregen. Ofschoon de Regering er niet aan twijfelt, dat bij vervolg dit verband meer en meer zal bevestigd worden, zoo meent zij echter te mogen opmerken, dat het bij de aanbieding der gezegde begrooting geene bepaalde verdere strekking heeft, dan voor zoo veel deze begrooting aanbelangt; voorts dat, ofschoon de opbrengst van belastingen en inkomsten vooraf nooit met zekerheid is te bepalen, er echter genoegzame en wel beredeneerde waarschijnlijkheid is, dat de middelen toereikend zullen zijn tot het bestrijden der uitgaven, en eindelijk dat, daar noch nieuwe, noch verhooging van bestaande belastingen wordt voorgesteld, de voordragt der middelen in effecte niet anders is dan hetgene bij eene credietwet, waarvan gesproken is, zou toegestaan worden.

Wat aangaat het te kennen gegeven verlangen, dat de Grondwet andermaal mogt worden herzien, zegt de Regering, dat het altijd eene aangelegenheid van het uiterste aanbelang is, eene staatsregeling te herzien, en zulks des te meer, nadat dit nog zoo kort geleden heeft plaats gehad. Dan, wat hiervan ook zij, de voorgestelde begrooting is gegrond op de bestaande Grondwet, en behoort dus te blijven buiten den invloed van alle beschouwingen, die over de wijziging der Grondwet zouden kunnen worden gemaakt.

Eindelijk wordt gezegd, dat, wat de algemeene aanmerking betreft, aan het geuit verlangen, dat de berekeningen, strekkende tot grondslag van de begrootingswetten, zullen geteekend worden door de Ministers, tot wier departementen zij staten behooren, zal worden voldaan, ook in verband met de voorgedragen wet, houdende

instructie voor de Algemeene Rekenkamer. Daar echter het 1ste en 2de hoofdstuk benevens het laatste, tot geen departement speciaal behooren, en gelijkvormigheid nogtans noodzakelijk is, zoo zullen de daartoe betrekkelijke berekeningen door den Minister van Finantiën worden geteekend, als verantwoordelijk, dat geene meerdere dan de toegestane gelden worden uitbetaald, zonder dat daardoor voor dien staatsdienaar de aangaande eenige andere dan de comptabele aansprakelijkheid moet geacht worden te ontstaan.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal houdt zich in hare Afdeelingen met het onderzoek van de aanhangige voordragten van wet bezig.

Morgen (21) ochtend ten elf ure zal de Tweede Kamer der Staten-Generaal wederom eene zitting houden, waarin, naar men verwacht, de Centrale Afdeeling haar verslag zal uitbrengen over het ontwerp van wet, betrekkelijk de Maatschapij van Weldadigheid, waarover, tegen het einde der loopende week, de beraadslagingen te gemoet gezien worden.

— Men verneemt, dat de Regering eene bezuiniging van elfduizend gulden op het hoofdstuk van Binnenlandsche zaken en van vijftigduizend gulden op dat van oorlog toegestaan heeft. Wat aangaat het laatste hoofdstuk, zou die bezuiniging, naar men verzekert, op 's Rijks stoeterij te Borculo verkregen worden.

DUITSCHLAND.

Uit Detmold schrijft men van den 9. dezer, dat aldaar daags te voren met veel plegtigheid was ingewijd het Gedenkteeken, opgerigt aan de nagedachtenis van Hermann. Meer dan 15 duizend personen, uit alle streken van Duitschland, derwaarts zaamgevloeid, getuigden van de belangstelling in dit bewijs van hulde, toegebragt aan den Redder der Duitsche Vrijheid, den wakkeren Hermann (Arminius), die zijne landgenooten van het juk der Romeinen voor altijd ontslagen heeft.

ENGELAND.

Den 5. Augustus is te Nieuw-Orleans een hevige brand uitgebarsten, waardoor eene schade van 100 duizend dollars is veroorzaakt, doch waarvan er 87 duizend zijn gewaarborgd.

— Brieven van den 16. Julij, uit Rio-Janeiro afgezonden, melden, dat Don Pedro dien dag zijne plegtstatige intrede te Rio gedaan had, en er den volgenden dag het feest der Krooning als Keizer van Brazilië luistervol zou plaats hebben.

— De *Sun*, van den 13. September berigt, dat het Opperhoofd der Joden van Damascus aan der Kolonel Chirchill een Arabisch paard, ter waarde van 100 guinjes (*f* 1200.), tot geschenke heeft gegeven, uit erkentenis voor diens belangstelling in het welzijn der Israeliten van gezegde stad.

FRANKRIJK.

Nog dagelijks worden er personen in hechtenis genomen, ten gevolge der instructie, waaraan de moordenaar Pappart gedurig is onderworpen. Eerst had deze getracht, alles, wat er gebeurd was, te ontkennen, en den onnoozele te spelen; doch weldra heeft hij de onmogelijkheid beginnen in te zien, om die rol vol te houden, en van daar dan ook, dat hij veeleer nu alles omstandig zal bekennen, en, zoodoende menig licht doen opgaan over zijne medepligtigen, waarvan, onder anderen, een hem den schouder moet hebben geleend, om des te zekerder de karabijn te kunnen aanleggen, en daardoor des te juister te treffen.

— De booswicht, die den 13. dezer op den Hertog van Aumale heeft geschoten, heet niet Pappart, maar François Quenisset, geboren, den 21. September, 1814, te Selles (Haute-Saône), Arrondissement der Lure. Zijn vader heette Jean-François, zijne moeder Marguerite Marey. Den 11. November 1832 trad hij in dienst bij het 15 Regement van Linie; den 11 Augustus 1835 is hij bij zijn korps wegens insubordinatie tot 5 jaren kruiwagenstraf veroordeeld, doch dit vonnis werd tot 2 jaren gewijzigd. Sedert 26. September 1837 woonde hij bestendig te Parijs, en wel onder den naam van Pappart; als zoodanig heeft hij sedert nog eens 6 maanden gevangen gezeten, wegens vechtpartijen, veroordeeld door het tribunaal der Seine, bij vonnis van 28. Maart, 1840. Hij woonde eerst in de straat-Bercy, Nr. 55. vervolgens aan de Barièrre-Bercy, en eindelijk in de straat-Popincourt, Nr. 58; tijdens hij zijne misdaad gepleegd heeft, bevond zich daar zijne maitres met zijn kind, dat drie maanden oud is,

— Zoowel den 17. als den 18. 's avonds, hebben er zamenscholingen van onluststokers te Parijs plaats gehad, die niet dan met de gewapende magt uit elkander konden gedreven worden. Den eersten avond alleen zijn 120 personen van straat op gevat, eerst naar de kazerne Sint-Martin, en vervolgens naar de Conciergerie overgebragt, om voor de regtbank te regt te worden gesteld.

— De Heer de Saint-Aulaire is als Afgezant voor Londen benoemd, en den 18. 's avonds reeds derwaarts vertrokken.

— De *Gazette de France* is thans ook door Koning Carlo Alberto in de Sardinische Staten verboden.

BELGIE.

De Keizer van Rusland heeft in de Wapenfabriek van den Heer Malherbe, te Luik, 15 duizend piston-karabijnen, met getrokken loop, ieder ter waarde van 80 franken, en voor zijne lijfgarde bestemd, doen vervaardigen. Deze karabijnen dragen op duizend passen. In de kolf bevinden zich eene pistondoos, een kogeltrekker, ruimnaald enzv.

Ingezonden Stukken EN Briefwisling.

AAN DE REDACTIE VAN DEN NOORD-BRABANDER.

Uw geacht Dagblad, het eenige zijnde, waarin klagten der R. C. worden opgenomen, durf ik u verzoeken, onderstaanden Brief een plaatsje te vergunnen.

Nabij UTRECHT 13. September, 1841.

AAN DEN HEERE A. J. VAN LOON,
Verzamelaar van Tooneelen uit het Strafregt.

Daar in mijne landelijke eenzaamheid het lezen mij dikwerf eene aangename uitspanning verschaft, zoo kon het wel niet missen of uwe wel geschetste tooneelen moesten mij in handen komen; met genoegen, ja met belangstelling las ik dezelve, daar menschenkennis en zedelijkheid overal doorstraalt, en men wel eens genoopt wordt, aan voorledene dagen terug te denken, met de bemerking, dat toen onze handelingen ook niet zoo geheel schuldeloos waren, en alleen de genadige hand des Allerhoogsten ons voor eenen ondergang bewaard heeft, die ligtzinnigheid, jeugd en verleiding ons gedolven had. Zonder opmerking zag ik dan ook in zulk een welgeschreven werk over 't hoofd de zijdelingsche aanvallen tegen eenen Godsdienst, die thans ten doel staat aan de bespotting en verguizing van ieder Schrijver of Schrijvertje, hetzij in Lees-, Schoolboeken, Maandwerken, Couranten; ja, in proza of poezij nergens is zij veilig; wij Catholijken denken echter even als de Vader uit het krankzinnighuis: *laat de dwazen praten, zij weten niet beter.* Doch in uwe derde Verzameling, Mijnheer, maakt Gij het wat te erg, en verdient wel eenige teregtwijzing. Op Bladzijde 109, 110 en 111 hangt Gij eene Schilderij op van het inwendig gevoel van Maria E. en Johannes H. op den morgen, dat zij voor het Geregtshof zouden gevoerd worden. Maria is niet alleen vol vertrouwen, maar verzekerd van hare vrijspraak: *want zij was zeker gepraedestineerd, daar Joannes haar* (Bladz. 99) *streng protestantsch noemt;* daarom zong zij vrolijk een zangstukje, en ging welgemoed op reis; met den armen Johannes echter was het gantsch anders gesteld: hij had wel gebeden, maar, Catholijk zijnde, zocht hij, uit *onkunde en bijgeloof,* hulp en ondersteuning buiten God. Hierbij laat gij het hier vooreerst steken, maar Bladz. 260 komt de aap verder uit de mouw: daar bidt Jan van der M, doch alwederom zonder nut, want hij verzoekt tegelijk de voorbidding der hem *onbekende* Heiligen; hij nam zijne toevlugt tot bedienden en niet tot den Meester! Foei, Mijn Heer! hoe kan een man, die anders zoo wèl denkt, aldus in 't openbaar spreken over eene Godsdienst, die hem onbekend is, omdat hij zich de moeite niet geeft, hare leering te onderzoeken. Lees, bid ik U, het antwoord van den voormaligen Pastoor te Makkum, aan den Eerw. Heer Le Roy, Predikant te Oude Tonge; daar zult gij iets vinden over de Vereering der Heiligen en het verzoeken van hunne voorspraak bij onzen Hemelschen Vader, en dan zult gij welligt anders denken, en niet meer zulke schandelijke uitvallen doen: — of, komt voorspraak en aanbeveling ook in het maatschappelijk leven niet dikwerf te pas? Men heeft iets aan den Koning te verzoeken; men tracht de voorspraak des Ministers of van andere hovelingen te bekomen; men bukt en kruipt vòòr hen, ja zelf voor hunnen lakei of kok, ja missch en wel voor eene of andere Dame, die deze of gene Excellentie tot vriend heeft; en zouden wij, Catholijken, dan de voorspraak niet verzoeken van die gezaligden, die onophoudelijk den troon omringen van den Koning der Koningen, den Heer der Heeren, in wiens oog al het geschapene slechts een stofje is.

Ô Mijnheer! laat ons onze Heiligen en hunne voorspraak, laat ons onze aangeleerde of voorgeschreven gebeden; wij misgunnen U het gebed des harten niet; maar dat ook het gezang van Maria E. op bladz. 110 alleen uit den geest is voortgekomen, en niet aangeleerd, dit zal wel niemand gelooven, die het voorvallende gadeslaat, en bevindt, dat duizenden en duizenden *Protestantsch* heeten, omdat zij door een Domine gedoopt zijn, doch, voor het overige zich hunne kerk of derzelver leer niet aantrekken, overtuigd, dat NIET het geloof, maar WEL de predestinatie noodig is, om zalig te worden.

UW BESTENDIGE LEZER.
Q. N.

HELMOND 17. September 1841.

De dag van heden is voor ons, Catholijke inwoners, steeds een plegtige dag, want wij vieren dan het feest van den H. Lambertus, Patroon onzer kerk. De plegtigheid van dezen dag echter werd nu zeer verhoogd door eene zeldzaamheid, welke wel meerder bekend verdient te zijn. De plegtige Hoogmis namelijk werd gecelebreerd door den Eerw. Heer Timmermans, R. K. Priester, en Kappellaan te Driel door den Eerw. Heer Timmermans R. K. Priester, Doctor in de H. Godgeleerdheid en Professor aan het Seminarium te Warmond, als Diaken; en door den Eerw. Heer Timmermans, R. K. Priester, als Subdiaken. De twee laatsten hadden hunne studiën in de geestelijke wereldstad, Rome, volbragt en aldaar hunne wijdingen ontvangen: de laatste en jongste is nu onlangs van daar in welstand teruggekomen. — Alle drie broeders, zonen van onzen Edel Achtb. Heer Burgemeester Timmermans, welke, in de kerk tegenwoordig, het geluk mogt genieten, zijne drie zonen, en de vierde zoon, zijne drie broeders, voor het eerst gezamelijk aan het Altaar des Heeren de H. Misofferande aan God te zien opdragen. Lang zal deze plegtigheid in het geheugen blijven van hen, die bij dezelve tegenwoordig mogten zijn.

N. N.

.... den 17. September, 1841.

Mijnheer de Redacteur!

Eenige dagen geleden, vond ik mij in de noodzakelijkheid, om de *nieuwe Geographie* enz. door Busching open te slaan; onder het zoeken naar zekere plaats in het oude Staats-Braband, viel, onder anderen, mijn oog ook toevallig op een dorpje *Nuland*, bij hem ook *Nieuwland* en *Nolland* genoemd. De beschrijving van deszelfs aloude Kerk boeide terstond mijne aandacht, zoodat ik besloot, een uitstapje te doen, om dezelve te gaan bezigtigen, dewijl ik een liefhebber van Oudheden ben. Het zij mij vergund, deze beschrijving van Busching hier gedeeltelijk af te schrijven:

» De Kerk van *Nieuwland*, waarin de openbare dienst, door den Predikant van *Geffen* wordt waargenomen, als deszelfs *Kombinatie* (1), is een voortreffelijk gebouw, daarbij ruim en luchtig; en heeft aan de westzijde eenen toren met eene verheven spits, die zich van de andere torens zeer wel doet onderscheiden door een' grooten appel, waarmede de top van deze spits besloten wordt. Op het *Koor* dezer Kerk ziet men twee fraaije *graftomben*. De eene staat aan de noordzijde in eene afgezonderde *Kapel*, en is opgerigt door den heer Cornelis Gans, schepen en raad der stad *'s Bosch*, des tijds heer van Nieuwland, waaronder hij zelf, en velen van zijn geslacht begraven liggen. De andere staat aan de zuidzijde van het Koor, en is de rustplaats van den heer Generaal Majoor Thomas Yvoix gewezen Kommandeur van *'s Bosch*."

Door deze beschrijving uitgelokt, begaf ik mij dus op weg; maar hoeverre was dezelve beneden het statige gebouw, hetwelk ik binnen trad! — en ik stond als verplet, toen men mij verzekerde, dat de slooping daarvan, door de tegenwoordige gebruikers, onlangs bij de Regering was aangevraagd geworden, uithoofde van deszelfs *nutteloosheid* en *bouwvalligen staat*.

Nutteloos voor de tegenwoordige gebruikers, dat kan zijn; dewijl *Nuland* geen enkel Protestantsch ingezeten telt; maar het R. C. Kerkenhuis aldaar is te klein, is met stroo of riet gedekt, en heeft noch toren, noch klok; — zou men dan niet beter doen, met aan de Roomschen den tempel, door hunne Vaderen gebouwd, *terug* te geven??

Wat nu het bouwvallige aangaat, ik meen, dat er onder de nieuwe Kerkgebouwen weinige zullen gevonden worden, zoo hecht en sterk als het onderhavige. Wel is waar, hebben eenige fraaije, in arduin uitgehouwen beeldwerken den geweldigen arm der verwoesting niet geheel mogen ontsnappen; doch het gevaarte op zich zelf, is, noch in zijne muren, noch in zijn dak, noch in zijne grondvesten, iets minder dan bouwvallig.

Ik zal over de innerlijke waarde als monument, en over de trotsche pracht van dezen tempel, uit een bouwkundig oogpunt beschouwd, niet verder uitweiden; liefhebbers kunnen zich overtuigen: terwijl ik hun bij voorraad durf verzekeren, dat zij zich de kleine wandeling van de hoofdstad onzer Provincie, naar het voorwerp hunner nieuwsgierigheid, geenszins zullen beklagen; maar jammeren zouden zij, en velen met hen, wanneer de regering er ooit toe konde besluiten, om te stemmen in den dwazen wensch van sommigen, die (waarom?) dit pronkstuk van voorvaderlijken godsdienstijver voor a braak willen verkocht zien. De Hemel verhoede zulks! want het is toch maar waar, hetgeen STEPHEN LA MADELAINE zegt: *Les fidèles aiment le temple, où leurs pères ont prié avant et pour eux* (De geloovigen beminnen den Tempel waar hunne vaderen *vóór* en *voor* hen gebeden hebben.

Ik heb de eer enz.
A. V. H.

(1) Thans wordt, zoo als ik bij mijn bezoek ter plaatse vernam, om de veertien dagen door den Predikant van *Oss* in deze Kerk voor *een paar hoorders* gepreekt; doch het gebeurt ook wel, dat de Predikant en deszelfs voorzanger, bij gebrek van maar *een eenig toehoorder*, onverrigterzake moeten terugkeeren, zoo als zulks op Zondag den 5. dezer nog plaats gehad.

(Vervolg van No. 106.) VIERDE DISTRICT.

NAMEN DER STEDEN EN GEMEENTEN.	Aantal Huizen	Aantal Huisgezinnen	Mannelijk geslacht: Ongehuwden	Mannelijk: Gehuwden.	Mannelijk: Weduwnaars.	Mannelijk: TOTAAL	Vrouwelijk geslacht: Ongehuwden.	Vrouwelijk: Gehuwden.	Vrouwelijk: Weduwen.	Vrouwelijk: TOTAAL.	Totaal der beide geslachten	Protestanten	Roomsch-Katholijken.	Israëliten.	Niet genoemde Gezindhed
Alphen en Riel	265	332	609	235	40	881	542	236	63	841	1725	12	1713	»	»
Baarle Nassau	289	363	651	253	54	958	586	253	56	895	1853	10	1843	»	»
Chaam.	198	265	435	206	29	670	405	207	44	656	1326	63	1263	»	»
Dinteloord en Prinsland	277	377	634	284	40	958	634	282	82	998	1956	1346	609	»	1
Etten en Leur	862	1084	1715	774	88	2577	1801	782	231	2814	5391	329	5052	»	»
Fijnaart en Heijningen.	316	483	821	358	29	1208	819	357	96	1272	2480	1606	864	10	»
Gilze en Reijen.	405	532	818	380	63	1261	865	380	95	1340	2601	5	2596	»	»
Ginneken en Bavel.	652	635	1112	473	63	1648	1063	474	103	1640	3288	92	3196	»	»
's Gravemoer	114	178	278	123	18	419	265	122	40	427	846	785	61	»	1
Halsteren	347	373	752	330	25	1107	671	332	60	1063	2170	17	2153	»	»
Hoeven en St. Maartenspolder.	275	319	575	240	35	850	505	240	54	799	1649	16	1633	»	»
Hooge en Lage Zwaluwe.	510	654	1099	478	59	1636	964	479	153	1596	3232	1259	1965	»	8
Huibergen	68	71	166	59	7	232	155	59	16	230	(a) 462	2	460	»	»
Klundert.	365	492	773	350	48	1171	801	349	123	1273	2444	1557	874	10	3
Made en Drimmelen	263	328	548	245	27	820	515	230	80	825	1645	336	1309	»	»
Nieuw Vosmeer.	121	165	337	118	17	472	326	119	38	483	955	132	823	»	»
Ossendrecht	222	249	386	178	23	587	358	179	58	595	1182	83	1099	»	»
Oudenbosch	481	532	841	362	36	1239	916	363	122	1401	2640	109	2515	16	»
Oud en Nieuw Gastel	613	537	998	394	55	1447	918	394	158	1470	2917	44	2873	»	»
's Princenhage	856	1024	1720	701	106	2527	1668	703	195	2563	5093	131	4960	2	»
Putten.	109	115	209	97	2	308	192	97	18	307	615	5	608	2	»
Raamsdonk	428	592	1001	397	66	1464	970	399	133	1502	2966	650	2316	»	»
Rosendaal en Nispen	861	1161	1870	770	77	2717	1957	771	274	3002	5719	109	5593	16	1
Rucphen en Vorenseinde.	549	584	1099	450	59	1608	915	454	126	1525	3133	11	3122	»	»
Reisbergen	253	310	497	224	32	753	461	225	50	739	1492	11	1481	»	»
Standdaarbuiten.	166	207	357	147	22	526	350	145	33	528	1054	71	983	»	»
Steenbergen en Kruisland	859	1051	1766	817	77	2651	1851	825	220	2896	(b) 5550	427	5111	12	»
Terheijden	378	540	853	355	52	1260	856	355	133	1344	2604	186	2406	10	2
Teteringen	154	193	338	132	15	485	349	132	47	528	1013	16	997	»	»
Woensdrecht, Hoogerheiden en Hinkelenoord.	235	244	442	201	20	663	381	201	58	640	1303	17	1280	6	»
Wouw	486	555	992	377	48	1417	884	377	116	1377	2794	24	2754	15	1
Zevenbergen	661	907	1354	657	67	2078	1536	659	181	2376	4454	1012	3441	1	»
Zundert en Wernhout.	577	708	1172	548	56	1776	1161	548	129	1838	3614	41	3572	1	»
Totaal	13119	16162	27212	11713	1455	[illegible]	26673	11728	3385	41786	82163	10514	71534	101	17

(a) Onder de bevolking zijn begrepen 3 manschappen van het korps maréchaussée.
(b) Idem, 5.

ADVERTENTIE

*** Een jongeling, van de R. C. Godsdienst, van goede getuigschriften voorzien, den derden rang bezittende en niet onbekend met de *A L G E B R A* en *P I A N O* zag zich gaarne op eene school of een Instituut geplaatst; hij zal minder op een groot *Salaris* dan wel op de gelegenheid zien, om zich verder voor zijn vak te bekwamen Iemand hierop reflecterende gelieve zich met franco brieven onder lett. K. te vervoegen bij den Drukker dezes.

BERIGT,
VOOR GEBRUIKERS
VAN DE
Koninkl. Geoctr. Levertraan.

Geen volksg neesmiddel, heeft zoo veel roem verworven, en zoo lang (meer dan eene Eeuw) gehandhaafd, dan de Berger-Levertraan, welker heilzame werking in *Rheumatische-*, *Jichtige-*, *Klier-* en *Teringachtige* ongesteldheden, zich zoo bevestigd heeft, dat, volgens de verklaring der grootste geneeskundigen, daaromtrent geenen twijfel meer bestaat en dit middel als eene schoone winst, in de Geneeskunde blijven zal.

Hare soms onverdragelijke stank, heeft velen echter, het gebruik daarvan onmogelijk gemaakt, en te vergeefs heeft men getracht, hierin te gemoet te komen, zoo als b. v. uit het volgende, in een onzer Tijdschriften voorkomende (*Mol en van Eldik*, Pract. Tijdschr. Jaarg. 1840. bl. 349) blijken kan.

» Welk een hoog geschat middel de Levertraan » van den eenen kant, voorzeker bij iederen Arts » geworden is, die derzelver heilzame werkingen » in *Rheumatische Artritische* en *Scrophulense* ziekten, ondervonden heeft, zoo dikwerf heeft derzelver gebruik, aan den » anderen kant, ook wel doen betreuren, dat zij » zoo buitengemeen walgelijk van reuk en smaak » en zoo moeijelijk in te nemen is. Sommige » lijders schrikken daarvoor af, en zelfs wanneer » zij zich overwinnen, om het middel door te » slikken, dan wordt het dikwerf door een geweldig, niet te weerhouden braken, uitgeworpen. Bij kinderen is het inwendig gebruik van » hetzelve meermalen volstrekt onmogelijk, en » hier is ook de, met schranderheid uitgedachte, » manier van RUST, om de Levertraan, bij gesloten oogen en toegehouden neus, te nemen, » onmiddellijk daarop den mond met koud water » uit te spoelen, vervolgens wat koffij te drinken, » en den lepel of het kopje waarin de traan bevat was, oogenblikkelijk na het gebruik uit de » kamer te verwijderen natuurlijk niet aan te » wenden."

Geen wonder dus, dat zoo velen met den beroemden RICHTER wenschten, dat uit zoo heilzaam middel, door eene zuivering, meer bruikbaar gemaakt mogt worden, en er zoo vele pogingen, tot dit nuttig doel zijn aangewend. Na vele vergeefsche proeven, heeft men ten laatste daarin gelukkig mogen slagen, en wel zoo, dat die walgelijk-rottenden stank geheel wordt weggenomen, *zonder dat daarbij de traan eenige verandering ondergaat*, ja zelfs den lever-reuk en smaak behoudt.

Er zijn ondertusschen sommigen, die gelooven dat de stank, tot de Geneeskrachtige werking noodzakelijk is. De ongegrondheid daarvan zal echter uit het volgende ontegensprekelijk blijken

1. Wordt op de plaatsen, waar de Levertraan oorspronkelijk gewonnen wordt, de versch uitgedropen, welke niet stinkt, maar integendeel, eene zeer flaauwe lucht bezit, uitsluitend gebruikt en in den omtrek verkocht.

2. Zijn alle die uitmuntende waarnemingen, waardoor de Levertraan hare vermaardheid verkregen heeft, met deze soort, dat is met de *minst* stinkende gedaan, welke dan ook, door genoegzaam alle schrijvers over dit geneesmiddel, wordt aangeraden.

3. Is de Geneeskracht der Levertraan, door alle deskundigen erkend, gelegen te zijn, in hare voedende en versterkende eigenschappen, waarbij de stank werkeloos blijft.

4. De mindere werkzaamheid, der zoogenaamde Blanke geprepareerde Traan, is insgelijks een duidelijk bewijs, dat de deugdzaamheid van dit middel niet van haren stank afhankelijk is, maar wel van de voedende kracht. Deze soort namelijk, wordt bereid, uit de slechtste traansoorten, door eene bewerking waarbij veelstof verloren gaat, terwijl de stank even hevig blijft.

Bij de keuze van Levertraan, komt het in de eerste plaats op derzelver echtheid aan, en, daar met de blanke, niet hevig stinkende soorten, vervalschingen het gemakkelijkst geschieden kunnen, en helaas, te veel geschied zijn, heeft men de bruine en stinkende eene voorkeur gegeven, welke zij inderdaad niet verdient.

Daar, evenwel de hoeveelheid der blanke Traan, welke verkregen wordt, veel te gering is, om aan haar groot gebruik te voldoen, en de ontelbare vervalschingen moeijelijk of onmogelijk herkenbaar zijn, heeft men de tweede soort of zoogenaamde BRUIN- BLANKE- BERGER-LEVERTRAAN als Geneesmiddel teregt aanbevolen, welke om hare echtheid en de daarin bevatte bittere stof, alsmede zeker in klierziekten hoogst werkzaam bestanddeel *Jodium* (hetwelk de in den handel zijnde blanke schijnt te ontbreken) deze voorkeur overwaardig is.

Het is deze soort, welke wij, ontdaan van haren walgelijken stank, die zoo als straks is aangetoond, tot de geneeskracht *niets* afdoet, de lijders welke van dit beroemde geneesmiddel hun herstel verwachten, gerust aanbevelen.

Na onpartijdige, beroemde en van onze vinding geheel onbewuste schrijvers, met hunne eigene woorden, te hebben aangehaald, zal elke aanbeveling wel overbodig zijn. Eene tweejarige ervaring, zoo wel hier te lande als in Engeland en Belgie heeft dan ook de voortreffelijkheid dezer van stank bevrijden traan ontwijfelbaar geleerd. Het Koninklijke Octrooij, zij verder genoegzame waarborg, voor de deugdelijkheid van dit hoogst belangrijke Geneesmiddel terwijl wij daarenboven, proeven derzelver met de gronden voor haar gebruik pleitende aan de stedelijke commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt hebben vertoond.

Men gebruike dit geneesmiddel in de meeste gevallen zoowel uit- als inwendig, waarbij de ondervinding geleerd heeft, het volgende in het oog te houden, met die wijzigingen en veranderingen als door Heeren Geneeskundigen, zal worden voorgeschreven.

Inwendig beginne men, het eerst één, dan twee,- drie- en viermaal 'sdaags bij opklimming te gebruiken, in eene hoeveelheid, die vooral naar gelang der jaren verschilt, en wel als volgt:

Bij kinderen tot 3 jaar, 1 tot 3 maal 'sdaags ½ tot 1 Paplepel.
van 3 — 6 — 1 — 3 — — ½ — 1 Eetlepel.
— 6 — 12 — 2 — 4 — — 2 — 3 —

Oudere van jaren gebruiken, naar gelang der ziekte, 2 tot 4 maal 's daags 3 tot 4 lepels. En zijn er, die in sommige langdurige ziekten zelfs 3 — 4 gewone drinkkopjes elken dag laten nemen.

Men gebruike de traan liefst niet nuchter, maar een half uur na iets te hebben genuttigd, en neme, om den scherpen eigenaardigen smaak te verdrijven, een pepermuntje of een weinig suiker na.

Bij behoorlijke aanwending, kan de werking van dit uitmuntend middel, reeds spoedig blijken. De duur der kuur is volgens den beroemden Doctor KOPP meestal van een tot zes maanden.

In klierziekten, waar in het even zeker werkt als kina in de koorts, wordt de traan in- en uitwendig tegelijk aangewend.

In hoofd-uitslagen, worden na volkomen afsnijden van het haar, de ziekeplaatsen elken avond met levertraan goed ingesmeerd, en elken volgenden morgen met water en groene zeep afgewasschen. Na de herstelling moet geruimen tijd daarmede zoowel, als met het inwendig gebruik worden voortgegaan.

Haar in- en uitwendig gebruik in Oog- en Oorziekten, zoo wel als in klierachtige verhardingen, en huidzweren, is als ontwijfelbaar nuttig bevonden, en wel in gevallen waar alle andere middelen te vergeefs beproefd waren.

Bij verhardingen der buikklieren (Scrofuleuse atrophie, etc.) komt het vooral op eene doelmatige inwrijving der buik met traan aan, welke, 2 tot 3 maal daags 15 tot 20 minuten, moet duren.

Bij de zoogenaamde Engelsche Ziekte, is één maal daags toereikend. In beide gevallen moeten de kinderen, ten minsten twee maal 'sweeks, in een bad met zeep worden gereinigd.

In alle Rheumatische en Jichtige aandoeningen is dit middel bijna onfeilbaar, ja, zelfs in de pijnlijke aandoeningen, daaruit ontstaande onmisbaar. Men vergete echter niet dat zoo diep invretende ziekten een ruim en langdurig gebruik vereischen.

Ook tegen de *Tering* heeft men in lateren tijd dit middel met vrucht gebruikt, en spoedig herstel der krachten waargenomen.

Geen Geneesmiddel heeft zoo vele voortreffelijke uitkomsten geleverd, dan de BERGER LEVERTRAAN: en ieder onpartijdige, die de schriften over dit middel raadplege, zal zich overtuigen, dat de ontelbare vervalschingen alleen oorzaak waren, der teleurstellingen waaraan zoo velen lang zijn blootgesteld geweest.

OROBIO DE CASTRO & COMP.
Amstelstraat tusschen de Botermarkt en Amstel N°. 1. Te AMSTERDAM, en in de Provincie N.-Braband bij den Heere H. VAN BAER Apoth. & Chemist te 's Bosch.

☞ Deze Traan, wordt niet, dan in heele of halve, met onzen Stempel in het glas voorziene en goed verzegelde flesschen verkocht.

Inrigtingen van Weldadigheid, genieten korting etc.

*** Iemand het *O R G E L M A K E N* grondig kundig, zoekt bezigheid. Adres onder letter Z., aan de Boekhandelaren en Courantiers *E. L I O N E N Z O N E N*, te *'s Hertogenbosch*. Brieven franko.

*** De ondergeteekende Houtvester in het 2e Jagtdistrict der provincie Noord-Braband, brengt bij deze ter kennisse van de belang hebbenden, dat voortaan de Brieven, welke aan hem, in voornoemde Kwaliteit worden toegezonden, niet meer, ten zij gefrankeerd zullen worden aangenomen.

G. J. VAN HOGENDORP.

Tilburg,
21 September 1841.

*** Degenen, welke iets te *vorderen* hebben van of *verschuldigd* zijn aan de *onbeheerde* nalatenschap van *A N T O N I E V E R M E U L E N*, in leven Leerlooijer, gewoond hebbende te *Dongen* kanton *Tilburg*, en aldaar overleden den 3 Maart ll. worden verzocht daarvan vóór half October eerst komend aangifte te doen ten kantore van den Notaris

A. BOSSERS,
Curator.

Loon-op-Zand,
17 September 1841,

*** Degenen, welke vermeenen *geregtigd* te zijn tot de nalatenschap van den Heer *H E N D R I K A D R I A A N M A A S S E N*, in leven plaatselijk Ontvanger, te *Loon-op-Zand* en aldaar abintestato overleden, den 11 September 1841, en zij, die iets te *vorderen* of *in bewaring* hebben van of *verschuldigd zijn* aan voormelden Boedel; worden verzocht daarvan vóór 10 October, eerst komend opgave of betaling te doen aan den Notaris *B O S S E R S*, te *Loon-op-Zand.*

De overledene was *eenig Kind* van wijlen den Heer *OTTO MAASSEN*, Rijksontvanger, en Mejufvrouw *H E N D R I N A R O S*, in leven Echtelieden, overleden te *Loon-op-Zand.*

*** HEEREN GECOMMITTEERDEN DES POLDERS *van der Eigen*, zullen op Dingsdag den 28 September 1841, des voormiddags ten 10 ure, ten Huize van *J O H A N N E S D E P O U W*, op de Kruisstraat onder *Rosmalen* publiek Aanbesteden:

Het O P M A K E N van den Achterdijk en zulks van af den Duiker bij *Gewande* tot aan de Lithoijensche Brug bij Kepkensdonkdijk, alsmede

Het O P H A L E N of V E R D I E P E N van Polders Wetering genaamd de P a d d e g r a a f f, van af, de Kruisstraatschen Heemraadsdijk tot Kepkensdonkdijk.

Alles in onderscheidene Loten of Vakken geschikt om door arbeiders te worden aangenomen

Iemand nadere onderrigtingen begeerende, adressere zich daags voor de aanbesteding ten huize van den Gecommitteerden *A D R I A A N V A N N U L A N D* wonende op de Kruisstraat te *Rosmalen.*

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De belgische fondsen waren den 21 September.

De 2½ pCt 53. de 5 pCt. 101¼. de 4 pCt 93. de 3 pCt 71½. de 4 pCt. niet gen. Ardoins 19 5/16. Rome de Emp. de 1832. 101¼.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.
BEURS VAN AMSTERDAM.
Heden, Maandag 20 September 4½ Ure

W. S. 2½ pCt. 51 1/16. Dito 5 pCt. 101 1/16. Kansbilj. ƒ25½. Synd 4½ pCt. 92¼. Handelm. 155¼. O. I. 5 pCt. 97, 9/16, ½. Dito Haarl. 81. Dito Rotterd. 81. Ardoins 85 p. 19 3/16, ¼, 5/16 a ¼. Dito Coupon 18¼, ⅜, ½. Oude Rossen 105⅝. Dito 4 pCt. 86⅞. Metalliek 105½, ¾. Dito Bank-act. 16½.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY, te 's Bosch.